

«Profesjonalitet i miljøarbeid»

Dokumentasjon, systematikk, kvalitetssikring

Vi har erfart at dokumentasjon, systematikk og kvalitetssikring er sentrale element for å sikre profesjonaliteten i miljøarbeid. De samme elementene er viktig for alle yrkesgrupper som arbeider med mennesker.

Dokumentasjonsbehov har sammenheng med utviklingen innen miljøarbeid, men er også en konsekvens av krav om etterrettelighet og kvalitetssikring slik vi f.eks møter det i Forskrift om individuelle planer av 01.07.2001. Her fastsettes at alle funksjonshemmede med sammen- satte behov har krav på individuell plan hvor tiltak samordnes, og hvor det gis mulighet til kvalitetssikring og evaluering. I helselovene legges det lagt vekt på pasientens rett til selvbestemmelse. Dette har betydning for kravet til dokumentasjon. Både pasientens vilje og den informasjon som er gitt til pasienten, må i større grad dokumenteres. Når det gjelder krav til dokumentasjon knyttet til miljøarbeid, er det få klare regler. Lovgivningen har stort sett dreid seg om kravet til skriftlig dokumentasjon og behandling av informasjon i pasientjournaler. På de fleste arena hvor miljøarbeid blir utøvd, er det ikke krav til jour-

nalføring. Men krav til profesjonalitet og godt faglig arbeid vil likevel nødvendig- gjøre dokumentasjon. Ulike lover, så som Sosialtjenesteloven, Forvaltningsloven og Personopplysningsloven har regler om opplysninger som kan skrives ned, og på den måten er kravet om for- svarlig dokumentasjon indirekte regulert. Kravet om dokumentasjon av miljøarbeidet henger sammen med at brukeren blir utsatt for forventninger om endring på andres premisser og ut fra andres vurderinger. Det er en inngripen langt ut- over det som vanligvis

skjer i hjemmene, i klasserom og barne- hager. Alle mennesker er av- hengig av andre for å få et fullverdig liv. Miljøarbeideren har et særlig ansvar fordi hun skal delta med profesjon- ell innsats i andres liv.

Profesjonalitet

Profesjonaliteten i arbeidet hviler på miljøarbeiderens evne til kritisk vurdering av eget arbeid, gjennom å vise at en:

- vet hva en skal arbeide med, og hvorfor
- kan vise arbeidsmåten og begrunne valget
- vet hvor lenge en skal arbeide med et bestemt område og
- kan dokumentere hvordan en kan vite om en lykkes.

Miljøarbeideren handler på vegne av bruker, foreldre, samfunn, og får lønn for arbeidet. Det er rimelig å forvente at 3-årig høgskole- utdanning legger det nødvendige grunnlaget for profesjonelt miljøarbeid. Men profesjon- aliteten i utførelsen av arbeidet utvikles i samhandling mellom arbeidstaker, arbeids- giver, bruker og pårørende. Profesjonalitet innebærer også å kjenne grensene for egen kompetanse og dermed vite når en har bruk for den kunnskapen andre yrkesgrupper sitt- er inne med. Miljøarbeid er knyttet til dag-

ligliv, men skal sam- tidig ta utgangspunkt i sentrale føringer. Po- litiske føringer gitt ved retningslinjer vil ofte ha vage mål og inn- byrdes motsetninger. For miljøarbeideren innebærer dette at også oppgavene i sin tur blir uklare. Det vil da være desto viktigere at en er bevisst både det en velger å gjøre og det en velger

å la være å gjøre. Synliggjøring av profes- sjonalitet krever systematikk.

” For å ivareta det subjektive elementet er bruker- medvirkning sentralt

” Både pasi- entens vilje og den informasjon som er gitt til pasienten, må i større grad dokumenteres

Sølvi Linde har arbeidet med mennesker med psykisk utviklingshemning, og er nå ansatt som høgskolelærer ved Høgskolen i Bergen, vernepleierutdanningen. Hun er vernepleier og har i tillegg juss, sosiologi og praktisk pedagogikk i sin fagkrets.

Inger Nordlund har arbeidet med mennesker med psykisk utviklingshemning og med mennesker med psykiske lidelser. Hun har vært ansatt ved Høgskolen i Bergen, vernepleierutdanningen og arbeider nå innen kommunal omsorg. Hun er vernepleier og har i tillegg samfunnsfag, helsefag, pedagogikk, ledelse og praktisk pedagogikk i sin fagkrets.

Vernepleierne Sølvi Linde og Inger Nordlund gir i disse dager ut boken «Innføring i profesjonelt miljøarbeid». I denne artikkelen skriver de litt om bakgrunnen og innholdet i bokprosjektet.

Systematikk

Det er ulike måter å tenke systematikk. Kravet som må oppfylles for å kunne påberope seg systematisk arbeid, er knyttet til innhenting av opplysninger, planlegging, kunnskapsbredde og dokumentasjon. I enkelte tilnæringsmåter innen miljøarbeid kan systematikken innebærer at alle utfører oppgaven likt. En finner klare eksempler på dette i arbeid med mennesker med store atferdsavvik, der tilnærmingen tar utgangspunkt i sosial læringsteori.

I forhold til andre tilnæringsmåter kan systematikk innebære at man må vurdere utfra definerte kriterier i situasjonen, for siden å resonnerer seg fram til hva man kan gjøre der og da. I en slik sammenheng er det kriteriene som er gjort til gjenstand for

en systematisk vurdering. Systematisk arbeid, vektlegging av kvalitet på utøvelsen av tjenester og god dokumentasjon sikrer kvaliteten og dokumentere profesjonaliteten.

I miljøarbeid må både de nøytrale elementene og subjektive verdier ivaretas for at tjenesten skal innebære kvalitet for brukeren. For å ivareta det subjektive elementet er brukermedvirkning sentralt. En må avklare hvilke forventninger den enkelte bruker har til en tjeneste, hvilke behov som ønskes oppfylt og hva tjenesteyter faktisk kan stille opp med. Deretter kan en bli enig om

mål for tjenesten. Kvalitetssikring er å skaffe seg oversikt over de ulike delene i prosessen som utgjør et produkt eller en tjeneste, og treffe tiltak som skal sørge for at delene i prosessen holder mål.

Det viser seg at mange yrkesgrupper anvender en problemløsningsprosess som arbeidsredskap. Yrkesgruppene definerer de samme fasene mer og mindre detaljert, fokuserer noe forskjellig og har noe forskjellig begrepsapparat. Det kan også være at man bruker de samme begrepene på forskjellig måte. Måten aktøren bruker arbeidsredskapet på påvirker tilnærmingen til

problemstillingen, og får betydning for resultatet. Problemløsningsmodellen og aktørene står i en kontinuerlig og gjensidig påvirkning av hverandre. Gjensidigheten kan beskrives som en dialektisk relasjon mellom aktør og problemløsningsmodellen.

Det er fagkunnskapen hos hjelper som bidrar til at bruken av problemløsningsmodellen som arbeidsredskap, kan gi ulike resultat for samme bruker. Samtidig vil erkjennelsen av at man har et felles arbeidsredskap, kunne være et viktig utgangspunkt i samarbeid mellom yrkesgrupper.

SOR

Samordningsrådet for arbeid med utviklingshemmede

*Sett av tid til SORs fagdag i Oslo
fredag den 26. september 2003*

”...men sorgen er så trist...”

Endringer og brudd i psykisk utviklingshemmedes liv

Målgrupper:

Ansatte i omsorgstjenester for mennesker med utviklingshemning, habiliteringstjenester, helseforetak, helsetilsynet i fylkene, overormynderiene

Emner:

Brudd i relasjoner

- roller – tilknytning
- flytting – dødsfall
- medbeboere – personale

Reaksjoner

- sorg – depresjoner

Praktisk tilnærming

- metoder
- prosedyrer
- forebygging

Foreleserne kommer til å være anerkjente fagfolk på feltet med psykologspesialist og forsker Knut Ove Solberg i spissen